

การศึกษาวិเคราะห์คำว่า “หิว” ในภาษาไทย

เนมิ อุณากรสวัสดิ์*

*คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี, ประเทศไทย

*ผู้ประพันธ์บรรณกิจ อีเมล : nemi@vru.ac.th

รับต้นฉบับ : 4 มิถุนายน 2565; รัับบทความฉบับแก้ไข : 7 สิงหาคม 2565; ตอบรับบทความ : 9 ธันวาคม 2565

เผยแพร่ออนไลน์ : 30 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์คำว่า “หิว” ในภาษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างและความหมายของคำว่า “หิว” ในภาษาไทย โดยเก็บและรวบรวมข้อมูลคำว่า “หิว” จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ จำนวน 400 คำ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และคัดเลือกเฉพาะคำว่า “หิว” ที่เป็นคำหลัก โดยไม่ศึกษาชื่อเฉพาะและสำนวน ได้คำที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 348 คำ ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “หิว” โดยอาศัยข้อมูลการปรากฏร่วมกับคำชนิดต่าง ๆ จากนั้นจึงนำผลการวิจัยที่ได้มาวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “หิว” ผลการศึกษาพบว่าคำว่า “หิว” มี 5 โครงสร้าง ประกอบด้วย 1) ปรากฏตามลำพัง 2) โครงสร้าง หิว + คำนาม 3) โครงสร้าง หิว + คำกริยา 4) โครงสร้าง หิว + คำคุณศัพท์ 5) โครงสร้าง คำบุพบท + หิว และพบว่าความหมายของ “หิว” ตามบริบททางภาษามี 6 ความหมาย ได้แก่ 1) อวัยวะส่วนที่อยู่บนสุดของสิ่งมีชีวิต 2) องค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของสิ่งต่าง ๆ 3) จุดเริ่มต้น 4) ความคิดและสติปัญญา 5) คน และ 6) สิ่งสำคัญ

คำสำคัญ : หิว ความหมาย โครงสร้าง

An Analytical Study of Head in Thai Language

Nemi Unakornsawad*

**Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage,
Pathum Thani, Thailand*

*Corresponding Author. E-mail address: nemi@vru.ac.th

Received: 4 June 2022; Revised: 7 August 2022; Accepted: 9 December 2022

Published online: 30 June 2023

Abstract

Objective to study of this research article “An Analytical Study of Head in Thai Language” is the structure and meaning of the word “Head” by gather information of 400 words from Thai national corpus randomly and only select the word “Head” as the main word, specific names and idioms are not included. 348 words has been collected, researcher choose to analyze the meaning of the word “Head” by the appearance of the word with other words then take the result to analyze the concept of how to use the word “Head”. The study shown that the word “Head” could be classified into 5 structural categories 1) stand-alone 2) head + noun 3) head + verb 4) head + adjective 5) preposition + head and found that “Head” can be used in context that have 6 different meanings 1) organ that on top of living things 2) components of the origin of thing 3) beginning 4) idea and intelligence 5) people and 6) important thing.

Keywords: Head, Meaning, Structure

1) บทนำ

คำว่า “หัว” เป็นคำนาม ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ระบุว่า “หัว” หมายถึง ส่วนบนสุดของร่างกายของคนและสัตว์ เป็นความหมายแรก นอกจากนี้คำว่า “หัว” ยังมีอีกหลายความหมาย อาทิ ส่วนของพืชพันธุ์บางอย่าง ตอนที่อยู่ใต้ดิน ส่วนเริ่มต้นที่เป็นวงของตัวหนังสือ ส่วนแห่งสิ่งของบางอย่างที่อยู่ข้างหน้า เรียกอีกอย่างว่า ส่วนแห่งสิ่งของที่เป็นยอด เป็นต้น คำว่า “หัว” จึงเป็นคำที่มีหลายความหมายที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

คำหลายความหมายทางภาษาศาสตร์ (polysemy) เรียกอย่างว่า “พหุนัย” เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาอย่างหนึ่ง ซึ่งคำหนึ่งสามารถมีได้หลายความหมาย คำหลายความหมายจะมีรูปเขียนที่เหมือนกัน มีความหมายสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายโดยความหมายจะอยู่ในมโนทัศน์เดียวกัน แต่ละความหมายมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน (Kovecses, 2002 as cited in Pattra Pichetsilpa, 2013)

การศึกษาคำหลายความหมายเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา อรรถศาสตร์ปริชานที่มีแนวคิดว่าความหมายของรูปภาษามีความสำคัญและเป็นตัวแทนของโครงสร้างมโนทัศน์ (conceptual structure) ของมนุษย์ ความหมายจึงเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจโครงสร้างมโนทัศน์และการสร้างมโนทัศน์ (Nuntana Wongthai, 2019) และมโนทัศน์จะมีความหมายก็ต่อเมื่อมโนทัศน์จะต้องมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ เนื่องจากประสบการณ์ทำให้เกิดความหมายโดยตรงกับมนุษย์ (Lakoff, 1987 as cited in Suphachai Tawichai, 2013)

สิ่งที่นักอรรถศาสตร์ปริชานให้ความสนใจคือความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างมโนทัศน์และประสบการณ์ของมนุษย์เกี่ยวกับโลก โดย Johnson (1987 as cited in Nuntana Wongthai, 2019) กล่าวว่า ผังภาพเป็นโครงสร้างความคิดที่มีที่มาจากร่างกายมนุษย์ นอกจากนี้ Suphachai Tawichai (2014) ยังกล่าวว่า นักวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาปริชานศาสตร์ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์พื้นที่ของมนุษย์พบว่ามนุษย์มักนำอวัยวะร่างกายของตนเป็นศูนย์กลางเพื่อมองความสัมพันธ์ระหว่างจุดอ้างอิงกับร่างกายของมนุษย์

มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับความหมายของคำเรียกอวัยวะไว้หลายฉบับ อาทิ มโนทัศน์พื้นที่ในภาษาไทย: กรณีศึกษา คำว่า “หลัง” ที่ปรากฏในเว็บไซต์ พันทิปดอทคอม ของ Suphachai Tawichai (2014) การขยายความหมายของคำว่า “หลัง” ใน

ภาษาไทย ความหมายเปรียบ “หน้า” เปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่นของ Wanna Chinvigai (2003) การศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์เรียกอวัยวะร่างกายในภาษาไทย ของ Uthumporn Mechareon (1999) การศึกษาเปรียบเทียบคำประสมที่มีคำว่า “หัว” เป็นส่วนประกอบในภาษาไทยและภาษาจีนของ Gan and Mathawee Yuttapongstada (2015b) เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังไม่มีผู้ใดสนใจศึกษามโนทัศน์ของ “หัว” ในภาษาไทยโดยเฉพาะ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์คำว่า “หัว” ของผู้ใช้ภาษาไทยตามบริบทการใช้ภาษา

2) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาโครงสร้างและความหมายของคำว่า “หัว” ในภาษาไทย

3) วิธีดำเนินการวิจัย

3.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือคำว่า “หัว” จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

3.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/รวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างของ Vichin Panupong (1988) ในการจำแนกหมวดคำ หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “หัว” ในภาษาไทย

3.3) วิธีการเก็บข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาใช้วิเคราะห์คำว่า “หัว” ในภาษาไทยผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (TNC: Thai National Corpus) (Chulalongkorn University, 2012) จำนวน 400 คำ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จากนั้นคัดเลือกเฉพาะคำว่า “หัว” ที่เป็นคำหลัก จากนิยาย หนังสือพิมพ์ บทความทั่วไป บทความวิชาการ กฎหมาย และเกร็ดความรู้ โดยไม่ศึกษาชื่อเฉพาะ และสำนวน ได้คำที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 348 คำ

3.4) การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ความหมายของคำว่า “หัว” โดยอาศัยข้อมูลการปรากฏร่วมกับคำชนิดต่าง ๆ ตามทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างของ Vichin Panupong (1988)

- 2) วิเคราะห์ความหมายของคำว่า “หั่ว” ตามบริบททางภาษา
- 3) สรุปผลการวิจัย และนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

4) ผลการวิจัย

4.1) โครงสร้างของ “หั่ว” ตามการปรากฏ

การแบ่งชนิดของคำว่า “หั่ว” ตามทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างของ Vichin Panupong (1988) พบว่าคำว่า “หั่ว” มีโครงสร้างดังนี้ 1) ปรากฏตามลำพัง 2) โครงสร้าง หั่ว + คำนาม 3) โครงสร้าง หั่ว + คำกริยา 4) โครงสร้าง หั่ว + คำคุณศัพท์ 5) โครงสร้าง คำบุพบท + หั่ว

ผลการศึกษาการแบ่งชนิดของคำว่า “หั่ว” ข้างต้นสามารถอธิบายได้ดังนี้

4.1.1) *ปรากฏตามลำพัง* ปรากฏตามลำพัง หมายถึง การที่คำมีความหมายในตัวเอง ปรากฏเดี่ยว ๆ ได้โดยไม่ต้องมีคำอื่นมาขยายความ ผลการศึกษาโครงสร้างของ “หั่ว” ตามการปรากฏพบคำว่า “หั่ว” ที่ปรากฏตามลำพังทั้งสิ้นจำนวน 128 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) หลักการทำงานประกวอดของผมคือ พอรู้โจทย์เราจะเก็บไว้ในหั่วก่อน ทิ้งไว้สักเดือนนึง ไอเดียจะกระตุกอยู่ในหั่ว (BIO031), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หั่ว” เป็นคำที่มีความหมายในตัวเอง สามารถปรากฏตามลำพังได้โดยไม่ต้องมีคำอื่นมาปรากฏข้างเคียงเพื่อขยายความหมาย

4.1.2) *โครงสร้าง หั่ว + คำนาม* โครงสร้าง หั่ว + คำนาม หมายถึง การที่คำว่า “หั่ว” ปรากฏก่อนและตามด้วยคำนาม โดยคำนามที่นำมาประกอบ ทำให้คำว่า “หั่ว” มีความหมายใหม่เกิดขึ้นและช่วยขยายความหมายของคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำว่า “หั่ว” ที่ปรากฏในบริบทนี้พบจำนวน 147 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(2) ประชาชนจึงต้องหันมารับประทานหั่วแครร์รอต มันเทศ หั่วไชเท้า หรือแม้แต่ผักหญ้าต่าง ๆ เพื่อประทังชีวิต (ACHM008), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หั่ว” ปรากฏหน้าคำว่า “แครร์รอต” และ “ไชเท้า” ซึ่งเป็นคำนาม โดยทั้ง คำว่า “แครร์รอต” และ “ไชเท้า” เข้ามาขยายคำว่าหั่วให้ชัดเจนขึ้นว่าหมายถึงส่วนรากใต้ดินที่มีลักษณะมันใหญ่กว่าส่วนลำต้นและใบ

4.1.3) *โครงสร้าง หั่ว + คำกริยา* โครงสร้าง หั่ว + คำกริยา หมายถึง การที่คำว่า “หั่ว” ปรากฏก่อนและตามด้วยคำกริยา โดยคำกริยาที่นำมาประกอบทำให้คำว่า “หั่ว” มีความหมายใหม่เกิดขึ้นและช่วยขยายความหมายของคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำว่า “หั่ว” ที่ปรากฏในบริบทนี้พบจำนวน 41 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(3) เป็นระบบที่มีอัตราความต้องการน้ำสูง จึงให้ใช้ขนาดท่อของในตารางนี้ 7.13 การจัดระบบท่อและระยะของหั่วฉีด ผู้ออกแบบควรจัดระบบท่อให้จ่ายอยู่กลางกลุ่มของหั่วฉีด ทั้งนี้เพื่อลดภายในท่อให้อยู่ในระดับที่พอเหมาะ (ACET004), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หั่ว” ปรากฏหลังคำว่า “ฉีด” ซึ่งเป็นคำกริยา โดยคำว่า “ฉีด” เข้ามาขยายคำว่า “หั่ว” ให้ชัดเจนขึ้นว่าหมายถึงอุปกรณ์ที่ติดตั้งไว้ส่วนปลายใช้สำหรับพ่นของเหลว และมีขนาดใหญ่กว่าส่วนอื่น

4.1.4) *โครงสร้าง หั่ว + คำคุณศัพท์* โครงสร้าง หั่ว + คำคุณศัพท์ หมายถึง การที่คำว่า “หั่ว” ปรากฏก่อนและตามด้วยคุณศัพท์ โดยคุณศัพท์ที่นำมาประกอบทำให้คำว่า “หั่ว” มีความหมายใหม่เกิดขึ้นและช่วยขยายความหมายของคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำว่า “หั่ว” ที่ปรากฏในบริบทนี้พบจำนวน 18 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(4) เป็นเพราะอย่างนั้นเองเธอ แม้แต่หอมใหญ่ก็มีขนาดเท่ากันหมด แปลกดีนะ ฉันทคิดว่าจะใช้หั่วใหญ่หั่นใส่สตูว์ หั่วเล็ก ผัดกับเนยวางไว้ข้าง ๆ เนื้อ (ACHM007), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หั่ว” ปรากฏหน้าคำว่า “ใหญ่” และ “เล็ก” ซึ่งเป็นคุณศัพท์ โดยทั้งคำว่า “ใหญ่” และ “เล็ก” เข้ามาขยายคำว่าหั่วให้ชัดเจนขึ้นว่าหมายถึง ขนาดหัวของหอมใหญ่ที่มีลักษณะกลมมน และ “หั่วใหญ่” หมายถึง หอมใหญ่ที่มีหัวขนาดใหญ่กว่า “หั่วเล็ก”

4.1.5) *โครงสร้าง คำบุพบท + หั่ว* โครงสร้าง คำบุพบท + หั่ว หมายถึง การที่คำบุพบทปรากฏก่อนและตามด้วยคำว่า “หั่ว” โดยคำบุพบทที่นำมาประกอบทำให้คำว่า “หั่ว” มีความหมายใหม่เกิดขึ้นและช่วยขยายความหมายของคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำว่า “หั่ว” ที่ปรากฏในบริบทนี้พบจำนวน 14 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(5) ยังมีตัวแปรที่มีความสำคัญอย่างมากต่อสวัสดิการของสังคมอีกตัวหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณาร่วมด้วย นั่นก็คือรายได้ที่

แท้จริงต่อหัวนั่นเอง (ACHM077), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” ปรากฏหลังคำว่า “ต่อ” ซึ่งเป็นคำบุพบท โดยคำว่า “ต่อ” เข้ามาทำให้คำว่า “หัว” ชัดเจนขึ้นว่าหมายถึง ราคาต่อ 1 คน โดยหัวเป็นนามนัยที่ใช้แทน 1 คน

ผลการศึกษาโครงสร้างของ “หัว” ตามการปรากฏพบว่า คำว่า “หัว” ในโครงสร้าง หัว + คำนามมากที่สุด จำนวน 147 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 42.24 รองลงมาคือปรากฏตามลำพัง จำนวน 128 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.78 ลำดับที่สามโครงสร้าง หัว + คำกริยา จำนวน 41 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 11.78 ลำดับที่สี่โครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ จำนวน 18 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.17 ส่วนโครงสร้าง คำบุพบท + หัว พบน้อยที่สุด จำนวน 14 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.02 สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 : โครงสร้างของ “หัว” ตามการปรากฏ

โครงสร้าง	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ
ปรากฏตามลำพัง	128	36.78
โครงสร้าง หัว + คำนาม	147	42.24
โครงสร้าง หัว + คำกริยา	41	11.78
โครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์	18	5.17
โครงสร้าง คำบุพบท + หัว	14	4.02
รวม	348	100.00

4.2) ความหมายของคำว่า “หัว”

จากการจำแนกชนิดของคำว่า “หัว” สามารถจำแนกความหมายของ “หัว” ตามบริบททางภาษาสามารถจำแนกได้เป็นความหมายตรง และความหมายเปรียบ ดังนี้

4.2.1) ความหมายตรง หมายถึง คำที่มีความหมายตรงตามรูปภาษาทั้งหมด ผลการศึกษาวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “หัว” พบความหมายตรงทั้งสิ้น 301 ครั้ง จำแนกตามความหมายได้ 4 ความหมาย ดังนี้

1. อยุ่ส่วนที่อยู่บนสุดของสิ่งมีชีวิต อยุ่ส่วนที่อยู่บนสุดของสิ่งมีชีวิตคือ อยุ่ส่วนที่อยู่บนสุดของร่างกายมนุษย์หรือสัตว์ อยู่เหนือคอขึ้นไปมีลักษณะทรงกลม และเป็นอยุ่ส่วนที่มีความสำคัญเนื่องจากบรรจุสมองที่ทำหน้าที่คิดเอาไว้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะย่อย ดังนี้ ก. อยุ่ส่วนที่อยู่บนสุดของคน ข. อยุ่ส่วนที่อยู่บนสุดของสัตว์

คำว่า “หัว” ในความหมายนี้สามารถปรากฏตามลำพัง ปรากฏในโครงสร้าง หัว + คำนาม, โครงสร้าง หัว + คำกริยา และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ คำว่า “หัว” ในความหมายนี้เป็นความหมายที่พบมากที่สุด จำนวน 153 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. อยุ่ส่วนที่อยู่บนสุดของคน ผลการศึกษาคำว่า “หัว” ที่มีความหมายว่าอยุ่ส่วนที่อยู่บนสุดของคน จากการศึกษาพบว่าในบริบทนี้ คำว่า “หัว” สามารถปรากฏตามลำพัง ปรากฏในโครงสร้าง หัว + คำนาม, โครงสร้าง หัว + คำกริยา และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ พบจำนวน 109 ครั้ง สามารถยกตัวอย่างได้ต่อไปนี้

(6) ผมนึกถึงเรื่องราวได้ชัดเจนขึ้นตามลำดับ คิดว่าจำเรื่องราวทั้งหมดได้แล้วด้วยซ้ำ ผมลองสะบัดหัว เอาสันมือทุบ ๆ ตรงขมับผมตีขึ้นจริง ๆ ดีขึ้นมากจนแทบไม่รู้สึกถึงอาการผิดปกติ (ปรากฏตามลำพัง) (BIO042), (Chulalongkorn University, 2012)

(7) หากสวดนึกถึงจะช่วยป้องกันอันตรายในยามต้องเข้าป่า 35 ไร่อ้อ ขวานใหญ่ใช้ตัดหัวนักโทษ (โครงสร้าง หัว + คำนาม) (NACHM066), (Chulalongkorn University, 2012)

(8) น่าจะเป็นกองถ่ายแพชั่นที่ลูกทะเลที่สุด รถทีมงานเบรกฟรีดจนหัวคะมำ เมื่อเห็นนางแบบในชุดเต็มยศเดินอยู่ข้างทางระหว่างทางผ่านที่อำเภอป่าติว (โครงสร้าง หัว + คำกริยา) (NW COL182), (Chulalongkorn University, 2012)

(9) ป้าตี๋ พี่สาวของนวนานา เธอบอกว่า ไม่เคยเจอเด็กทารกที่โหนหัวทุยปานนั้น โดยเฉพาะธัญ ผู้มีหัวทุยจนเพื่อนล้อ ธัญไปเที่ยวกับพี่ธรรณและคุณพ่อคุณแม่ ตั้งแต่ยังเล็ก จวบจนเติบโตใหญ่มีความสามารถด้านกีฬา (โครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์) (BIO067), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าพบคำว่า “หัว” ปรากฏตามลำพัง ปรากฏในโครงสร้าง หัว + คำนาม, โครงสร้าง หัว + คำกริยา และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ โดยมีความหมายถึง อยุ่ส่วนบนสุดของคน

ข. อยุ่ส่วนที่อยู่เริ่มต้นของร่างกายสัตว์ คำว่า “หัว” ที่มีความหมายว่าอยุ่ส่วนที่อยู่เริ่มต้นของสัตว์ จากการศึกษาพบว่าในบริบทนี้คำว่า “หัว” สามารถปรากฏได้ตามลำพัง ปรากฏในโครงสร้าง หัว + คำนาม และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ พบทั้งสิ้น 44 ครั้ง สามารถยกตัวอย่างได้ต่อไปนี้

(10) ต่าง ๆ ของหมูมาทำอาหารบริโภค เช่น ไล่กรอกหมู เนื้อหมูย่าง มากมายหลายอย่างใช้ทำอาหารได้ทั้งตัว ตั้งแต่หัวถึงหาง ยกเว้นกีบเท้าหมูเท่านั้น นอกจากหมูก็จะมีเนื้อสัตว์ต่าง ๆ เสียบ

เหล็กแหลมอย่างไฟ พอสุกดี ก็เอา (ปรากฏตามลำพัง) (BIO040), (Chulalongkorn University, 2012)

(11) แล้วนำถุงพลาสติกครอบส่วนหัวสุนัขก่อนใช้มีดคม ๆ ตัดตรงรอยข้อต่อระหว่างหัวกับคอ รวบถุงพลาสติกที่ครอบส่วนหัวสุนัขไว้ และนำไปใส่ลงในถุงพลาสติกหนา ๆ อีกชั้นหนึ่ง ไม่ควรใช้มีดปังตอ หรือขวานสับ (โครงสร้าง หัว + คำนาม) (IRP163), (Chulalongkorn University, 2012)

(12) อยู่ตามต้นไม้ ที่ลมมาหนักกล้วยที่แขวนไว้เป็นเครือ ๆ รอบเรือน ลิงที่นี้ตัวเล็กสีน้ำตาลเข้มหัวกลมป้อม ไม่มีเขี้ยว หางยาวม้วนเป็นวง น่ารักดี ที่ฉันเพิ่งเคยเห็นครั้งแรกคือหมีสลอต Slot แปลว่า (โครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์) (BIO028), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” ปรากฏตามลำพัง โครงสร้าง หัว + คำนาม และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ และมีความหมายว่าอวัยวะส่วนที่อยู่บนสุดของสัตว์ (แม้ว่าหัวของสัตว์บางชนิดอาจไม่ได้อยู่บนสุดของร่างกาย เช่น สัตว์เลี้ยงคาน แต่หัวก็เป็นอวัยวะสำคัญที่อยู่ข้างหน้าเสมอ)

2. องค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของสิ่งต่าง ๆ ความหมายขององค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของสิ่ง ต่าง ๆ คือ เป็นองค์ประกอบส่วนเริ่มต้นที่ต่อเนื่องมาจากส่วนอื่น และมีขนาดใหญ่กว่าส่วนประกอบอื่น

คำว่า “หัว” ในความหมายนี้สามารถปรากฏตามลำพัง ปรากฏในโครงสร้าง หัว + คำนาม, โครงสร้าง หัว + คำกริยา และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ พบทั้งสิ้น 87 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. องค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของพีช คำว่า “หัว” ที่มีความหมายว่าองค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของพีช ที่มีลักษณะกลมมน ใหญ่กว่าส่วนอื่นของพีช พบจำนวน 30 ครั้ง สามารถยกตัวอย่างได้ต่อไปนี้

(13) นำมารับประทานได้อีกด้วย ยอดอ่อน ๆ ของมันเทศผัดอร่อยไม่ใช่เล่นเลยเชียวนอกจากมันเทศจะเป็นอาหารได้ทั้ง หัว และยอดแล้ว มันเทศหลายพันธุ์มีใบสวยรูปแปลกตา ใบมีสีต่าง ๆ เช่น สีเหลือง สีม่วงแดง (ปรากฏตามลำพัง) (NWCOL095), (Chulalongkorn University, 2012)

(14) จะเห็นว่าท่านเรียกหัวข่าเช่นกัน ในทางวิชาการหัวข่าคือเหง้า Rhizome เหง้าคืออะไร เหง้าคือ ลำต้นที่แท้จริงของข่า (โครงสร้าง หัว + คำนาม) (NWCOL119), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” สามารถปรากฏตามลำพังปรากฏตามลำพัง ปรากฏในโครงสร้าง หัว +

คำนาม และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ หมายถึงองค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของพีช

ข. องค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของวัตถุ คำว่า “หัว” ที่มีความหมายว่าองค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของสิ่งของ โดยส่วนหัวจะมีลักษณะกลมมน ใหญ่กว่าส่วนอื่นของวัตถุอ้างอิง จำนวน 57 ครั้ง สามารถยกตัวอย่างได้ต่อไปนี้

(15) ช่วงยุคสัมฤทธิ์ ๒๐๐๐๕๐๐ ปีก่อนคริสตกาล มีการขุดค้นพบภาโลหัวลูกศร เบ็ดตกปลา และหัวลูกศรสัมฤทธิ์ที่บ้านนาดี จังหวัดอุดรธานี ๑ ส่วนภาคกลางมีการขุดพบลูกปัดเปลือกหอย กุณทล และภาโลข้อมือที่ทำด้วยเปลือกหอยในหลุม (โครงสร้าง หัว + คำนาม) (NACHM019), (Chulalongkorn university, 2012)

(16) ถูกเปลวไฟได้รับบาดเจ็บและตกลงมา ก่อนเปลวไฟลุกกลามเข้าไปติดและไหม้รถบรรทุกทั้งสองคันอย่างรวดเร็ว เบื้องต้น ตำรวจสันนิษฐานว่าระหว่างการเปลี่ยนหัวจ่ายจากรถบรรทุกอีกคันนั้นอาจเกิดเปลวเพลิงจนทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ส่วนสาเหตุว่าเกิดประกายไฟได้อย่างไรหรือสาเหตุที่แท้จริงอยู่ระหว่าง (โครงสร้าง หัว + คำกริยา) (NWRP_CR012), (Chulalongkorn University, 2012)

(17) เขาจัดมาให้เป็นจานโต มีบัวงู ใบมะม่วงหิมพานต์ ถั่วลิสงตอง ผักกูด แดงกวา ขมิ้นขาว และถั่วอกตองหัวโต ราคา 100 บาท และที่ขอบอกว่าต้องสั่งคือ หมูฮ้อง ที่ย้ายมา ต้องยกดาวให้ทั้งฟ้า (โครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์) (NWCOL032), (Chulalongkorn university, 2012)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” ปรากฏในโครงสร้าง หัว + คำนาม, โครงสร้าง หัว + คำกริยา และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ หมายถึงองค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของวัตถุ เพื่อที่จะขยายความหมายว่าเป็นส่วนเริ่มต้นที่มีรูปร่างใหญ่และแตกต่างจากส่วนอื่นของวัตถุที่มีขนาดเรียกว่า

3. จุดเริ่มต้น คือ จุดตั้งต้น จุดเริ่มแรกของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

คำว่า “หัว” ในความหมายนี้สามารถปรากฏตามลำพัง ปรากฏในโครงสร้าง หัว + คำนาม และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ พบทั้งสิ้น 42 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(18) อวกาศได้เปลี่ยนสถานะของน้ำแข็งให้กลายเป็นไอน้ำโดยไม่กลายเป็นน้ำก่อน กระบวนการเช่นนี้เรียกว่า การระเหิด การระเหิดของน้ำแข็งจากภายนอกของใจกลางหัวกลายเป็น หัวและหางของดาวหาง การทดลองที่แสดงให้เห็นการระเหิดทำได้ไม่

ยากนัก เช่น การปล่อย (ปรากฏตามลำพัง) (NACNS027), (Chulalongkorn University, 2012)

(19) ในแม่น้ำลำคลองหรือชายฝั่งทะเล ชาวบ้านจะอาศัยเรือพายหรือเรือแจว โดยมีคนคอยบังคับเรือให้ ผู้ทอดแหก็จะยืนที่หัวเรือเตรียมแหไว้บนไหล่และแขน พอได้จิ้งหะก็เหยียงแหให้กระจายเป็นวงกลมครอบคลุมไปและติดสัตว์น้ำขึ้นมา (โครงสร้าง หัว + คำนาม) (NACHM128), (Chulalongkorn University, 2012)

(20) ดูจนหัวแล้วไม่เจอที่รู้ ไม่รู้เบนได้ไง เหมือนใครมาแก้งปล่อย ใส่ยางเสร็จ ขับต่อไปจนถึงหัวโค้งแค่ป่าบึง เห็นผู้คนรถรา เจ้าหน้าที่ กำลังทำแผนชุลมุนวุ่นวาย จึงรู้ว่าเมื่อครู่ช่วงขณะรยยางแบนนั้น (โครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์) (NACSS075), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” สามารถปรากฏได้ทั้งตามลำพัง โครงสร้าง หัว + คำนาม และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ หมายถึงจุดเริ่มต้น

4. สิ่งสำคัญ ความหมายของสิ่งสำคัญ คือ สิ่งที่มีความพิเศษ มีคุณค่า หรือถูกให้ความสำคัญกว่าส่วนประกอบอื่น ๆ

คำว่า “หัว” ในความหมายนี้สามารถโครงสร้าง หัว + คำนาม และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ พบทั้งสิ้น 19 ครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(21) หัวข้อย่อย ๆ ที่สองพ่อลูกที่นำทั้งนี้สนทนากัน มีจำนวนมากมายถึง 19 เรื่องจากความหมายข้างต้น? (โครงสร้าง หัว + คำนาม) (NACHM), (Chulalongkorn University, 2012)

(22) มีพลัง มีทัศนคติในการดำเนินชีวิต กองบรรณาธิการที่นี่ไม่ใช่แค่เขียนหนังสือแน่นอน ผมเล่าเรื่องราวมากมายในการก่อกำเนิดนิตยสาร หัวเล็ก ๆ ฉบับนี้ที่เดินทางมาถึงเล่ม 11 ผมบอกกับพวกเขาว่า อีกสิ่งหนึ่งที่นิตยสารเล่มนี้ได้อยู่ได้ (โครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์) (NWCOL160), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” ปรากฏได้ทั้งโครงสร้าง หัว + คำนาม และโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ หมายถึงสิ่งที่มีความสำคัญ

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” สามารถปรากฏตามลำพัง ปรากฏในโครงสร้าง หัว + คำนาม, โครงสร้าง หัว + คำกริยา, โครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ และโครงสร้าง คำบุพบท + หัวได้

ผลการศึกษาความหมายของคำว่า “หัว” สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 : ความหมายของ “หัว” ตามการปรากฏ

ความหมาย	การปรากฏ				
	ตามลำพัง (ครั้ง)	หัว + นาม (ครั้ง)	หัว + กริยา (ครั้ง)	หัว + คุณศัพท์ (ครั้ง)	บุพบท + หัว (ครั้ง)
อวัยวะส่วนที่					
อยู่บนสุดของ	87	47	6	13	0
สิ่งมีชีวิต					
องค์ประกอบ					
ส่วนเริ่มต้นของ	14	5	42	26	0
สิ่งต่าง ๆ					
จุดเริ่มต้น	6	35	0	1	0
สิ่งสำคัญ	0	18	0	1	0

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” พบในโครงสร้าง หัว + คำนาม มากที่สุด 4 ความหมาย รองลงมา คือ ปรากฏตามลำพัง และปรากฏในโครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ 3 ความหมาย และโครงสร้าง หัว + คำกริยาน้อยที่สุดจำนวน 1 ความหมาย และไม่พบโครงสร้าง คำบุพบท + หัว

4.2.2) ความหมายเปรียบเทียบ ความหมายเปรียบเทียบ หมายถึงความหมายที่ไม่ตรงตามความหมายประจำคำ แต่เป็นคำเรียกที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ผลการศึกษาวิเคราะห์คำว่า “หัว” ในภาษาไทยพบว่ามีความหมายเชิงเปรียบเทียบ 2 รูปแบบ ได้แก่ อุปลักษณ์ (metaphor) และนามนัย (metonymy) ดังนี้

1. อุปลักษณ์ (metaphor) หมายถึง การรับรู้เข้าใจสิ่งหนึ่งด้วยอีกสิ่งหนึ่ง (Nuntana Wongthai, 2019: 111) ผลการศึกษาวิเคราะห์คำว่า “หัว” ในภาษาไทยพบกระบวนการสื่อความหมายด้วยวิธีอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 28 ครั้ง ปรากฏความหมายดังนี้

(23) ท่านเมื่อสมัย 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ว่าท่านได้มีบทบาทสำคัญเข้าไปชักนำจัดตั้งมวลชนให้ลุกขึ้นมาต่อสู้กับนักศึกษาหัวเอียงซ้ายสมัยนั้นอย่างไร ผมกับเพื่อนร่วมรุ่น 6 ตุลา จึงได้รู้ว่าอ้าวที่แหม่กับท่าน เราเป็นเพื่อน (NACSS017), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” มีความหมายเชิงอุปลักษณ์ หมายถึง ความคิดของมนุษย์ โดย “หัวเอียงซ้าย” หมายถึง แนวคิดทางการเมืองที่สนับสนุนระบอบสังคมนิยม

นอกจากความคิดของมนุษย์แล้ว จากการศึกษาวิเคราะห์ยังพบว่าคำว่า “หัว” มีความหมายถึงสติปัญญาได้อีกด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(24) ก็น่าอยู่หรือก วัน ๆ ไม่คิดทำอะไร สร้างแต่เรื่อง ทั้งซกต้อยเอย ทั้งเรื่องผู้หญิงเอย ตีว่ามันหัวดีเรียนเก่ง ก็เลยรอดตัวไป แฉมเอ็นท์ติดคณะดีอีกต่างหาก แต่นั่นล่ะทีพ เข้าไปมหาลัยแล้ว สันดานก็ (PRNV001), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” มีความหมายเชิงอุปลักษณ์ หมายถึง สติปัญญาของมนุษย์ โดย หัวดี หมายถึง ฉลาด หรือมีสติปัญญาที่เหนือกว่าคนทั่วไป

2) นามนัย (metonymy) การใช้สิ่งหนึ่งเพื่ออ้างถึงอีกสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกัน (Nuntana Wongthai, 2019) ผลการศึกษาวิเคราะห์คำว่า “หัว” ในภาษาไทยพบกระบวนการสื่อความหมายด้วยวิธีนามนัยทั้งสิ้น 19 ครั้ง ดังนี้

(25) ปลาย ม.4 ม.6 โดยจะมุ่งพัฒนาครูและนักเรียนในทุกกลุ่มสาระวิชาและเงินสมทบจากสพฐ. ซึ่งเป็นเงินอุดหนุน รายหัวของนักเรียน สำหรับเงินจำนวน 3 ล้านบาท ที่ อบจ.จัดสรรให้เพื่อใช้ในการพัฒนาครูและนักเรียน ทาง สพท. (NWRP_LC009), (Chulalongkorn University, 2012)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” เป็นส่วนประกอบหนึ่งของร่างกายมนุษย์ โดยคำว่า “หัว” ในที่นี้ใช้ในการอ้างถึงคน 1 คน

จากการศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำว่า “หัว” พบว่าคำว่า “หัว” หมายถึง ความคิดและสติปัญญา และคน

จากการศึกษาความหมายของคำว่าหัว ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายเปรียบเทียบสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 : อัตราส่วนร้อยละความหมายของ “หัว”

ความหมาย	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ
อวัยวะส่วนที่อยู่บนสุดของสิ่งมีชีวิต	153	43.97
องค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของสิ่งต่าง ๆ	87	25.00
จุดเริ่มต้น	42	12.07
ความคิดและสติปัญญา	28	8.05
คน	19	5.46
สิ่งสำคัญ	19	5.46
รวม	348	100.00

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า “หัว” ใช้ในความหมายอวัยวะส่วนที่อยู่บนสุดของสิ่งมีชีวิตมากที่สุด จำนวน 153 ครั้ง

คิดเป็นร้อยละ 43.97 รองลงมาคือความหมายองค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของสิ่งต่าง ๆ พบจำนวน 87 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00 ลำดับที่สามคือความหมายจุดเริ่มต้น จำนวน 42 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.07 ลำดับที่สี่คือความหมายความคิดและสติปัญญา จำนวน 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.05 ส่วนคนและสิ่งสำคัญพบน้อยที่สุดจำนวนเท่ากันคือ 19 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.46

ข้อมูลความหมายของคำว่า “หัว” ข้างต้นสามารถสรุปเป็นเครือข่ายความหมายได้ตามผังภาพต่อไปนี้

รูปที่ 1 : ผังเครือข่ายความหมายของคำว่า “หัว”

จากผังเครือข่ายความหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่าอวัยวะส่วนที่อยู่บนสุดของสิ่งมีชีวิตเป็นความหมายพื้นฐานของคำว่า “หัว” ส่วนความหมายองค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของสิ่งต่าง ๆ, จุดเริ่มต้น, ความคิดและสติปัญญา, คน และสิ่งสำคัญเป็นความหมายขยายจากความหมายพื้นฐาน

5) สรุปและอภิปรายผล

การแบ่งโครงสร้างของ “หัว” ตามการปรากฏพบว่าคำว่า “หัว” ปรากฏได้ 5 ตำแหน่ง ประกอบด้วย 1) ปรากฏตามลำพัง 2) โครงสร้าง หัว + คำนาม 3) โครงสร้าง หัว + คำกริยา 4) โครงสร้าง หัว + คำคุณศัพท์ 5) โครงสร้าง คำบุพบท + หัว ส่วนความหมายของคำว่า “หัว” พบว่า “หัว” มี 6 ความหมาย ประกอบด้วย 1) อวัยวะส่วนที่อยู่บนสุดของสิ่งมีชีวิต 2) องค์ประกอบส่วนเริ่มต้นของ สิ่งต่าง ๆ 3) จุดเริ่มต้น 4) ความคิดและสติปัญญา 5) คน และ 6) สิ่งสำคัญ โดยมีความหมายพื้นฐานคืออวัยวะส่วนที่อยู่บนสุดของสิ่งมีชีวิต

ผลการศึกษาดำเนินการปรากฏสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความหมายเปรียบของคำศัพท์อวัยวะในร่างกายของ Uthumporn Mechareon (1999) ที่กล่าวว่า “หัว” ปรากฏใน ตำแหน่งนำหน้าคำนาม และมี 6 ความหมาย ประกอบด้วย 1) ตำแหน่ง 2) เวลา 3) คน 4) ส่วนประกอบของสรรพสิ่ง 5) ความสำคัญหรือสาระสำคัญ และ 6) ความคิด ความหมายที่ พบเหมือนเหมือนบทความฉบับนี้คือ ตำแหน่ง คน ส่วนประกอบ ของสรรพสิ่ง ความสำคัญหรือสาระสำคัญ และความคิด

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องอุปลักษณเชิง มโนทัศน์คำเกี่ยวกับอวัยวะในภาษาจีนกับภาษาไทยของ Benyati Supakalin (2018) ที่กล่าวว่า อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ของคำว่า “หัว” ในภาษาไทยที่คล้ายคลึงกับภาษาจีนคือ 1) ตำแหน่งที่อยู่ บนสุดหรือปลายสุด 2) ผู้นำหรือส่วนที่นำทาง 3) เริ่มต้น 4) ความ สำคัญ 5) ความรู้ ความคิด โดยความหมายที่พบเหมือนกันกับ บทความฉบับนี้คือ ตำแหน่งที่อยู่บนสุดหรือปลายสุด ความสำคัญ ความรู้ความคิด และเริ่มต้น

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบคำ ประสมที่มีคำว่า “หัว” เป็นส่วนประกอบในภาษาไทยและภาษา จีนของ Gan and Mathawee Yuttapongtada (2015a) ที่ พบว่าคนไทยคิดว่าหัวเป็นมนุษย์และคุณสมบัติของมนุษย์ หัว เป็นส่วนต้น หัวเป็นส่วนยอด หัวเป็นพืช หัวเป็นอวัยวะในร่างกาย หัวเป็นเวลา หัวเป็นความสำคัญหรือสาระสำคัญ หัวเป็นส่วนที่ดี ที่สุด หัวเป็นส่วนเริ่มต้นที่เป็นวงของตัวหนังสือ หัวเป็นความ เข้มข้น และหัวเป็นตำแหน่ง โดยความหมายที่พบเหมือนกันกับ บทความฉบับนี้คือ หัวเป็นอวัยวะในร่างกาย หัวเป็นส่วนต้นหรือ ส่วนยอด หัวเป็นความสำคัญหรือสาระสำคัญ

ส่วนที่พบเหมือนกันทั้ง 4 งานวิจัย คือ 1) ตำแหน่งที่อยู่บนสุด หรือปลายสุด และ 2) ความสำคัญ อย่างไรก็ตามที่งานวิจัยแต่ละ ฉบับพบความหมายที่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลและเกณฑ์ที่ใช้ในการศึกษามีความแตกต่างกัน

6) ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาวิเคราะห์คำว่า “หัว” ในสำนวนไทย
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบคำว่า “หัว” ในภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ

REFERENCES

- Benyati Suphakalin. (2018). Conceptual metaphors in Chinese and Thai languages: Words of body parts (in Thai). *Journal of Language, Religion and Culture*, 7(1), 184–211.
- Chulalongkorn University. (2012). *TNC: Thai National Corpus* (3rd ed.). Retrieved from <http://www.arts.chula.ac.th/~ling/tnc3/>
- Gan, Y., & Mathawee Yuttapongtada. (2015a). *Metaphorical meaning of the word “Head” which is used as a component of the compound words in Thai and Chinese* (in Thai). (Master’s thesis). Bangkok, Thailand: Kasetsart University.
- Gan, Y., & Mathawee Yuttapongtada. (2015b). Metaphorical meaning of the word 'head' which is used as a component of the compound words in Thai and Chinese (in Thai). *Proceedings of 53rd Kasetsart University Annual Conference: Education, Economics and Business Administration, Humanities and Social Sciences* (pp. 852–859). Bangkok, Thailand: Kasetsart University.
- Nuntana Wongthai. (2019). *Cognitive Semantics* (in Thai). Bangkok, Thailand: WORK ALL PRINT.
- Pattra Pichetsilpa. (2013). *The Semantic concepts of the word “XIN” in Chinese and the word /CAI/ in Thai: A cognitive semantic study* (in Thai). (Doctor’s dissertation). Retrieved from http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/52071/1/pattra_pic.pdf
- Suphachai Tawichai. (2013). Meaning extension of the word “Lang (Back)” in Thai (in Thai). *The 9th Mahasarakham University Research Conference* (pp. 24–41). Retrieved from https://doi.nrct.go.th/ListDoi/Download/102329/bbc58730fa837f16c86c8506b22a9a28?Resolve_DOI=10.14456/humsu.2013.114
- Suphachai Tawichai. (2014). Spatial concepts in Thai: A case study of /lān/ in the Pantip.com website (in Thai). *Journal of Humanities and Social Sciences*, 6(1), 131–148.
- Uthumporn Mechareon. (1999). *A study of the metaphorical meaning of body part terms in Thai* (in Thai). (Master’s thesis). Retrieved from http://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:117626
- Vichin Panupong. (1988). Grammar Structure: Sentences and Phrases. Handout for teaching Thai language courses 3 units 7-15 (in Thai). (pp. 95–119). Nonthaburi, Thailand: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Wanna Chinvigai. (2003). *A comparative study of face-related figurative languages in Thai and Japanese* (in Thai). (Master’s thesis). Retrieved from https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:115802